

100

zajímavostí

ze staré Šumavy

... a také z Bavorského lesa

Starý most

IV.

západočeská veřejnost tak sympaticky, že od něho sotva bude upuštěno, a že zůstane již západočeským turistickým problémem až do té doby, než bude uskutečněn... Šumava je rok od roku stále více navštěvována turisty i letními hosty k delšímu pobytu a zájem o lanovou dráhu byl tedy značný, zejména když by železniční lístky byly kombinovány s lístky na lanovku. Projekt lanovky na Pancíř byl nyní znovu přepracován, východiště dráhy bylo položeno asi o 200 metrů níže, čímž se sice délka lanovky prodloužila asi na půl třetího tisíce metrů, ale technické potíže se tím zmenšily.“

Byl vypracován definitivní plán lanové dráhy Černé jezero – Pancíř o délce 2350 metrů s překonáním výškového rozdílu 360 metrů za osm minut. Ve výšce 960 metrů nad mořem měla být mezistanice, kterou by mohli využívat hosté ze špičáckých hotelů. Byl stanoven i jízdní řád lanovky tak, aby navazoval na železniční jízdní řád. Dokonce byla určena i cena jízdenek – jízda nahoru 15 korun, dolů 10 korun. Obě cesty by pak stály 18 korun. Ceník byl tak podrobný, že pamatoval i na přepravu sáněk (1 Kčs) či zavazadla (3,50 Kčs).

Přišly ale válečné události a stavba lanovky byla zastavena. V rozjitřeném poválečném období si na lanovku nikdo nevzpomněl, v padesátých letech byla tato část Šumavy pro veřejnost zapovězená, a tak se plán opráší až na začátku šedesátých let 20. století...

27. „V BAVORSKÉM LESE VÁS ZAPÍCHNOU“

Ve třicátých letech 20. století sáhl tehdejší bavorský stát k nezvyklému kroku. Aby zmírnil následky velkého orkánu, který se prohnal v červenci 1929 jihozápadní částí Bavorského lesa, nabídl odkoupení nejvíce zdevastovaných částí lesů

od majitelů, kteří si s následky kalamity nevěděli rady nebo na jejich odklizení neměli peníze. Jednalo se o stovky hektarů lesa kolem Hirschbachu (samota dnes neexistuje; ležela ve východní části dnešního přehradního jezera Frauenau) a pozemků u českých hranic. Stát pak pozval (a zaplatil) námezdní síly, aby bylo možné zpracovat a odvézt padlé dřevo. O tyto vyklizené plochy se pak mohli ucházet jako novodobí kolonizátoři rolníci z oblasti Allgäu, Württenberska, Horního Bavorska i Bavorského lesa.

Když se o této možnosti doslechl Georg Stöckeler (1890–1964), rolník z Allgäu v předhůří Alp, neváhal. Protože lidé z této oblasti byli známí svou pracovitostí a vztahem k půdě a Stöckeler měl navíc pět zdravých dětí – v tehdejší době byly děti levnou pracovní silou –, získal Keilhof jeden z dědičných statků.

Bavorský les u českých hranic zřejmě neměl v Allgäu příliš dobrou pověst, neboť přátelé a známí Georga Stöckelera varovali: „Nechoď tam, tam vás všechny zapichnou.“ Ten se ale nedal zviklat a 5. května 1935 se s manželkou Mathildou a dětmi

Napřed rozpadlý domek lesních dělníků...

...pak krásný selský statek

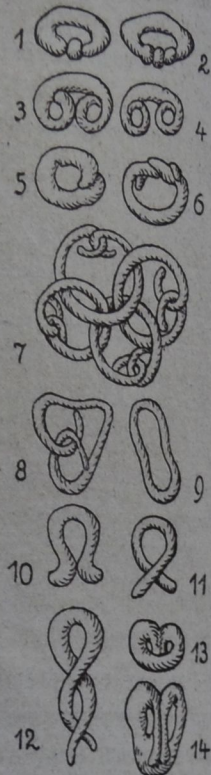

po roce 1910. Za druhé světové války se do chlebového těsta přidávaly i brambory.

O zvycích kolem „gebildebrote“ – figur z kynutého těsta – píše odborník na vlastivědu Paul Friedl: „Ať byla o mouku a chleba největší nouze, nikdy se při zvláštních příležitostech a svátcích nezapomnělo na tradiční pečivo a figury z těsta, tak např. na velikonoční mazance a vánočky, které se i za hladových let druhého desetiletí 19. století pekly z mouky nastavené kopřivami a moukou z různých kořínků.“ Výrazem gebildebrote se rozumělo figurálně utvářené nebo zdobené pečivo, které mělo svou funkci ve zvycích v průběhu roku nebo života. Také preclíky, copánky a kaiserky – císařské žemle – vycházejí z figurek našich předků.

O Velikonocích se dříve s oblibou pekly výživné velikonoční žitné koláčky. Těsto na tmavý chléb bylo vytvarováno do kulatých dortíků se zvýšeným okrajem a potřeno rozpuštěným cukrem nebo švestkovými povidly. Velikonoční týden ale začal půstem. V Bavorském lese se jidal černý chléb a prostá jídla. Teprve na Zelený čtvrtek se začal připravovat velikonoční chléb. O Bílé sobotě pekly selky pro obyvatele domu a kmotřence samotné velikonoční pečivo: mazance a chleby ve tvaru kohouta, slepice, zajíce nebo beránka. O Velikonočním pondělí s sebou brali chléb při „Emauzském procesí“. Snoubenec také daroval své nejmilejší velikonoční chléb. Ještě dnes pečou ve Zwieselu někteří pekaři figurky z kynutého těsta jako vzpomínku na „staré dobré časy“.

Vortrag „Fräulein Brezel“ Bild 4.

Brezelformen.

48. MASO ZE SKLÁŘSKÉ NABĚRAČKY

Maso z naběračky – (Schöpfkellenfleisch) – je prastarý sklářský pokrm, který si taviči a skláři ze Šumavy a Bavorského lesa odjakživa připravovali v litinové naběračce ve sklářské peci. Sklářská naběračka je náčiní, kterým skláři při výměně pánví nabírají a odstraňují zbytkové sklo. Řemeslníci však brzy postřehli, že se těžká naběračka taky výborně hodí jako hrnec na pečení. Samozřejmě se musela před použitím vyčistit. Čistila se tak, že se silně zahřála ve sklářské peci a pak prudce ochladila v potoce. Zbýlý rez prý dodal masu požadovanou zvláštní kořeněnou příchuť.

Protože v dřívějších letech měli majitelé skláren i právo lovu „nižší“ zvěře, nebylo maso na sklářském statku nedostatkovým zbožím. Jak taviči, tak skláři museli ve sklářské huti dlouho pobývat, a tak skončilo určitě mnoho kusů zvěřiny upečením ve sklářské nebo temperovací peci, neboť zdrojů ohně měla sklárna dostatek a skláři byli odjakživa labužníci. Jak říká ústní tradice, měli v dobách nouze skončit v peci i mnozí psi nebo kočky. Samotný recept na Schöpfkellenfleisch ale tajili jak taviči, tak skláři.

Historický snímek sklárny v Riedlhütte

77. PECHLER

Kousek od soutoku Hamerského potoka a Vydry stávala samota Pechler – dvě horské chalupy s kapličkou. Jejich obyvatelé byli známi hlavně svojí zručností – ze dřeva vyráběli hračky, zátky, dřevěný drát i krabičky na zápalky... Nedaleko od Pechleru pracovala na Hamerském potoce i pila. Vše fungovalo ještě v roce 1947. Pak přišla pomalá zkáza. Dnes se v těch místech dají najít jen zbytky zdí a zařízení pily. Toto místo dávalo ale lidem obživu dlouho před postavením pily – na březích potoka jsou stále patrné sejpy – stopy po středověkém rýžování zlata a také po četných hamrech, ve kterých se vyrábělo železné náčiní pro zdejší usedlíky.

Podle některých pramenů si samotu Pechler vypůjčil Karel Klostermann do svého románu V ráji šumavském a udělal z ní sídlo sedláka Podhamerského. Podle jiných výkladů byl ale inspirací spíše Puchingerův dvůr (někdy uváděný jako Buchingerův), stojící ve svahu na severozápad od Turnerovy chaty. Kdo ví... Pravdu znal asi jen slavný spisovatel.

78. JAK PAŠERÁCI PŘEVEZLI CELNÍKY

O šumavských pašerácích se vyprávějí někdy i velmi úsměvné legendy. Mezi takové patří i ta, která se měla odehrát ve dvacátých letech 20. století na hraničním přechodu ve Strážném (Kunžvartu). Místní celník a vyhlášený pivař Löchner se v místní hospodě vsadil s místními pašeráky, že nedokáže dostat přes hranici soudek bavorského

piva. Kdo prohraje, sud zaplatí... Prohrál celník, a to ještě velmi potupným způsobem, o kterém si místní pak dlouho vyprávěli. Když jednou večer sloužil Löchner na celnici, zastavila tam bryčka z Bavorska s kostelníkem a farářem. Prý jedou do Čech udělit umírajícímu poslední pomazání. Protože tehdy platila na hranici nepsaná dohoda, že faráři, porodní báby a hasiči mohou projíždět přes hranici bez velkého zdržování, Löchner bryčku s blahosklonným gestem pustil do Čech. Pan farář mu ještě stihl požehnat...

Když po službě přišel celník do místní hospody na žejdlík, byl velmi zaskočen – všichni mu děkovali, že je pozval na soudek dobrého bavorského piva, které už bylo naraženo. A na milého Löchnera se smáli i dva výtečníci, kteří v převlečení za kostelníka a kněze převezli sud přes hranici. Pan „farář“ na něm dokonce seděl, když celníkovi žehnal.

79. JAK NÁRODNÍ JEDNOTA POŠUMAVSKÁ SOUPEŘILA S BÖHMERWALDBUNDEM

Na Vimpersku, Prachaticku a Volarsku žilo v osmdesátých letech 19. století dohromady 59 245 obyvatel. Němců mezi nimi bylo 35 562, tedy 60%. V této době na Šumavu dorazilo národnostní soupeření a urputné získávání jednotlivců do řad jedné nebo druhé národnosti. Nebylo náhodou, že v roce 1884 vznikly hned dva nesmiřitelné spolky – česká Národní jednota pošumavská a německý Böhmerwaldbund.